इदंपदमप्राप्तोमोक्षेच्छयाधर्ममेवसेवेतेत्याह तद्वाइति यःपुरुषोऽनर्थबुद्धिःनास्तिअर्थेमोक्षेबुद्धिर्यस्यसतथाभूतःसन् स्वर्गाद्यर्थंधर्मंसेवते तत्सेवनंनृशंसंअसत्यंचमुमुक्षाहीनत्वादनित्यफलत्वाच्च विविदिषंति यज्ञेनदानेनेत्यादिश्रुतिसिद्धंधर्मस्यमोक्षहेतुत्वंपरित्यज्यकाम्यधर्मकृतआत्मानंनानाद्दुःखमयेसंसारेपातयित्वाघ्नंतीत्यर्थः एवमनीशस्याजितेंद्रियस्यार्थोधनमपिनृशंसमसत्यंच यत्तुमोक्षार्थंकर्मकरणंतदार्जवंकर्मणामुचितंफलं तदेवसमाधिःयोगसिद्धिमूलं तदार्यंतदेवगम्यंप्राप्यंज्ञानसाधनमित्यर्थः ऋगतौअस्मात्ऋहलोर्ण्यत् द्वयोरपियोगज्ञानमार्गयोर्मूलंनिष्कामधर्मएवेत्यर्थः ॥ ५ ॥ केनकतरस्यांदिशिप्र

तद्वैनृशंसंतदसत्यमाहुर्यःसेवतेधर्ममनर्थबुद्धिः॥ अर्थोप्यनीशस्यतथैवराजंस्तदार्जवंससमाधिस्तदार्यं॥ ५॥ अष्टकउवाच केनासिदूतःप्रहितोसि राजन्युवास्रग्वीदर्शनीयःसुवर्चाः॥ कुतआयातःकतरस्यांदिशित्वमुताहोस्वित्पार्थिवंस्थानमस्ति ॥ ६ ॥ ययातिरुवाच इमंभौमंनरकंक्षीणपुण्यः प्रवेष्टुमुर्वींगगनाद्विप्रहीणः॥ उक्काऽहंवःप्रपतिष्याम्यनंतरंत्वरंतिमांलोकपाब्रह्मणोये॥ ७॥ सतांसकाशेतुवृतःप्रपातस्तेसंगतागुणवंतस्तुसर्वे॥ शक्राच्च लब्धोहिवरोमयैषपतिष्यताभूमितलंनरेंद्र ॥ ८ ॥ अष्टकउवाच पृच्छामित्वांमाप्रपतप्रपातंयदिलोकाःपार्थिवसंतिमेत्र॥ यद्यंतरिक्षेयदिवादिवि स्थिताःक्षेत्रज्ञंत्वांतस्यधर्मस्यमन्ये॥९॥ ययातिरुवाच यावत्पृथिव्यांविहितंगवाश्वंसहारण्यैःपशुभिःपार्वतैश्च॥ तावल्लोकादिवितेसंस्थितावैतथा विजानीहिनरेंद्रसिंह॥१०॥ अष्टकउवाच तांस्तेददामिमाप्रपतप्रपातंयेमेलोकादिविराजेंद्रसंति॥ यद्यंतरिक्षेयदिवादिविश्रितास्तानाक्रमक्षिप्रम पेतमोहः॥ ११ ॥ ययातिरुवाच नास्मद्विधोब्राह्मणोब्रह्मविच्चप्रतिग्रहेवर्ततेराजमुख्य॥ यथाप्रदेयंसततंद्विजेभ्यस्तथाऽददंपूर्वमहंनरेंद्र ॥ १२ ॥ ना ब्राह्मणःकृपणोजातुजीवेद्याञ्चापिस्याद्ब्राह्मणीवीरपत्नी॥ सोऽहंनैवाकृतपूर्वंचरेयंविधित्समानःकिमुतत्रसाधुः ॥ १३ ॥ प्रतर्दनउवाच पृच्छामित्वां स्पृहणीयरूपप्रतर्दनोऽहंयदिमेसंतिलोकाः ॥ यद्यंतरिक्षेयदिवादिविश्रिताःक्षेत्रज्ञंत्वांतस्यधर्मस्यमन्ये ॥ १४ ॥ ययातिरुवाच संतिलोकाबहवस्ते नरेंद्रअप्येकैकःसप्तसप्ताप्यहानि॥ मधुच्युतोघृतपृक्ताविशोकास्तेनांतवंतःप्रतिपालयंति॥ १५॥

हितोसीत्यन्वयः ॥ ६ ॥ विप्रहीणःच्युतः उक्काआपृच्छय वःयुष्मान् ॥ ७ ॥ ८ ॥ प्रपातंपतित्वामाप्रपतपातंमाप्राप्नुहीत्यर्थः कषादित्वादनुप्रयोगःसमूलघातंन्यवधीदरींश्चेत्यादिवत् लोकाःभोग्यविष याः दिविमेरुपृष्ठे अंतरिक्षेनक्षत्रमंडलादौ क्षेत्रंसिद्धंस्थानंतदभिज्ञं ॥ ९ ॥ १० ॥ आक्रमआक्रमस्व ॥ ११ ॥ ब्राह्मणोपिब्रह्मवित्वेदविदेवप्रतिग्रहेवर्त्ततेनत्वन्यः अस्मद्विधस्तुनैववर्त्ततेत्यर्थः ॥ १२ ॥ कृ पणोयाञ्चादैन्ययुक्तः वीरस्यविजयादिग्विजयिनःपत्निः तत्रकर्मभूमौसाधुसत्कर्म विधित्समानःकर्त्तुमिच्छन् किमुकथंचरेयंनैवकुर्यामित्यर्थः विवित्समानइतिपाठेतत्रस्वर्गेसाधुर्लब्धुमिच्छन् ॥ १३ ॥ ॥ १४ ॥ प्रत्येकंसप्तसप्ताप्यहानिसेविताःसंतोनांतवंतः मधुच्युतःसुखस्रवाः घृतपृक्ताः तेजोयुक्ताः तेत्वांप्रतिपालयंतिप्रतीक्षंते ॥ १५ ॥

Digitized by Google